

FOLK OG KIRKE I NIGERIA

av

OLAV GUTTORM MYKLEBUST

I

Nigeria er Afrikas største og folkerikeste stat. Landet dekker et område på 967 000 km² og har 56 mill. innbyggere (dvs. en fjerdedel av kontinentets samlede befolkning). Siden 1. oktober 1960 har det hatt fullt selvstyre. I motsetning til hva vi har vært vidne til i flere av de andre nye stater i Afrika (og Asia), har i Nigeria forholdet til den tidligere kolonimakt — alle friksjoner og spenninger til tross — hele tiden vært positivt og er det fremdeles. Man merker i det hele lite eller intet til bitterhet, enn si hat og uforsonlighet, overfor den hvite mann. Det er ikke for meget sagt at nettopp i Nigeria har britisk statsmannskunst og koloniadministrasjon feiret noen av sine største triumfer. Dette er ikke bare et inntrykk en utenforstående får under et — forøvrig meget kortvarig — besøk i landet. Statsministeren i det nye Nigeria gav selv uttrykk for dette i sin historiske tale i forbindelse med selvstendighets-feiringen. I denne tale takket han i sterke ordelag Storbritannia for den dyktige måte det hadde styrt landet på og forberedt frigjøringsverket på. Ja, også den britiske militærmakt fikk sin hyllest. «Vi er takknemlige mot de britiske offiserer,» sa han, «som vi har lært å kjenne først som herrer, dernest som ledere og til slutt som likemenn og medarbeidere, men alltid som venner.» (Først i år har en nigerianer overtatt stillingen som øverstkommanderende for hæren.)

Det britiske regime i Nigeria går tilbake til 1851 da det britiske konsulat i Calabar ble opprettet, og i 1861 da Lagos ble besatt. Herfra utvidet man systematisk sitt herredømme i årtiene som fulgte, først langs kysten og senere inn over i landet. Den sydlige og den nordlige del av dette veldige område ble lenge

administrert hver for seg. En enhetlig administrasjon kom først i stand i 1914, og det var i dette år at Nigeria som nasjon ble til. Til da hadde de mange stammer, folkegrupper osv., hver med sitt eget språk, levet i isolasjon fra hverandre, resp. i strid med hverandre. Et felles geografisk område hadde de riktignok hatt, men uten å utgjøre et politisk fellesskap. Dette skjedde først gjennom britenes storstilte utbygning av administrasjonen i begynnelsen av dette århundre, under Lord Lugard. I Nigeria, som i andre britiske kolonier i Afrika (og Asia) ble frigjøringsverket forberedt gjennom en politikk som bevisst siktet på å trekke afrikanerne selv inn i forvaltningen, både på det lokale og det nasjonale plan, etter først å ha gitt dem den nødvendige utdannelse for disse oppgaver. Sammen med disse bestrebelser gikk et systematisk arbeid for å oppmuntre afrikansk initiativ og innsats også i samfunns- og næringslivet, i skoleverket osv.

Som i andre land i Afrika (og Asia) er også i Nigeria den nasjonale bevegelse, ja den nasjonale bevissthet, og den statsdannelse som har vokst frem av denne bevegelse, denne bevissthet — et produkt av europeisk imperialisme. Et organisert uttrykk for den våknende nasjonalisme ikke bare i Nigeria, men i hele Vest-Afrika var National Congress of West Africa. Denne ble grunnlagt i 1921, og som et resultat av den aktivitet den utfoldet, fikk Nigeria en forfatning som — for første gang — gav landets egne innbyggere anledning til å ta del i politiske forhandlinger. Den avgjørende makt lå imidlertid fortsatt hos de britiske koloniembedsmenn, og den nye ordning kunne derfor på ingen måte tilfredsstillende de krav som de nasjonale ledere stilte. I 1920- og 30-årene økte den nasjonale bevegelse sterkt, bl. a. gjennom den store innflytelse Nnamdi Azikiwe — som vi snart skal møte igjen — øvde, gjennom sin intense, vidtfavnende virksomhet som *taler, presseman og forfatter*. Den avgjørende faktor var imidlertid den annen verdenskrig, med de nye muligheter for frihet og selvstyre denne førte med seg også for folkene i Afrika.

Drivkraften bak den nasjonale bevegelse i Nigeria er blitt beskrevet av Edmond Ilogu, som selv er nigerianer, som «det lidenskapelige ønske om å være fri, å styre sitt eget folk, å forme

sin egen kultur og å yde et bidrag som er helt og fullt nigeriansk til menneskeslektens liv som helhet». Som alle afrikanere er også nigerianerne stolte av sin rase. Og med god grunn. Dette «primitive» folkeferd har bl. a. frembragt en kultur som både forbauser og imponerer. Et besøk i det nye, vakre museum i Lagos gir en fylde av eksempler på dette. Bronsearbeidene fra Benin, for spesielt å nevne disse, er kjent og beundret verden over.

Nigeria har, til tross for sitt medlemskap i Commonwealth, Organisasjonen for afrikansk enhet og De Forente Nasjoner, hittil gjort seg lite gjeldende i internasjonal politikk, i skarp kontrast til f. eks. Ghana under Nkrumah. En av årsakene til dette er nok den indre konsolidering lederne har funnet det nødvendig å konsentrere seg om i de første år som selvstendig stat, — sikkert en klok, fruktbar linje. I visse situasjoner har landet dog klart gitt til kjenne hvilken utenrikspolitisk kurs det følger. Man bekjenner seg uforbeholdent til panafrikanismens ideer og idealer (dog uten opprettelse av et Afrikas forente stater som øyeblikkelig oppgave, slik Nkrumah ønsker), men ønsker bestemt å holde seg utenfor de storpolitiske blokkdannelser og de ideologiske konflikter. Til forskjell fra andre afrikanske stater har man bare i beskjedent omfang mottatt teknisk og økonomisk støtte fra kommunistiske land, inkl. China.

For å forstå den politiske utvikling i Nigeria er det nødvendig å ha klart for seg de forhold vi har å gjøre med i dette land. Som allerede antydnet, er befolkningen sterkt splittet. De mange språk (i alt over 200!), og den uensartethet i folkelige organisasjons- og tradisjonsformer disse er eksponenter for, har vært og er en stor hindring. Enkelte folke- og språkgrupper har riktig nok fått en mer dominerende stilling, som hausa og fulani i nord, yoruba i sydvest og ibo i sydøst. «Enhetspråket» er imidlertid engelsk som fortsatt er bl. a. administrasjons-språket. Også religiøst og kulturelt er Nigeria en splittet nasjon. Islam er den herskende religion i den nordlige del (hvor storparten av befolkningen har sitt hjem), men har hundretusener av tilhengere også i andre deler av landet. Kristendommen er sterkest

utbredt i de sydlige områder, hvor utviklingen på avgjørende måte er blitt preget av denne religion. Gjennom sitt store skolearbeid har de kristne misjoner bidratt vesentlig til at de sydlige områder i kulturell henseende er de nordlige langt overlegne. Islam og kristendommen er de to hovedreligioner i Nigeria. Man regner at bare 15–20 % av befolkningen er «animister», tilhengere av den gamle, stedegne, afrikanske religion.

Det sier seg selv at under de forhold vi nå har skissert, må oppbygningen av en enhetlig, selvstendig stat nødvendigvis bli en ytterst vanskelig og komplisert oppgave. Istedet for den sentraliserte administrasjonsform det britiske styre suksessivt hadde utviklet frem til 1950-årene, fikk Nigeria i og med frigjøringen en føderal forfatning. Det har vært delte meninger om hvor klokt det var å gjennomføre en slik strukturendring, men det var nok – jfr. de dype motsetninger innen det nasjonale fellesskap – britens sans for livets realiteter og hans høye vurdering av føderalismen som politisk prinsipp som her gjorde seg gjeldende. Som forbundsstat – opprinnelig dominion, siden 1963 republikk – representerer Nigeria en sammenslutning av i alt fire stater, nemlig Nord-, Vest-, Midtvest- og Øst-regionene, hver med sitt eget parlament, sin egen regjering og sin egen guvernør. (Midtvest-regionen kom først til i 1963 gjennom utskillelse fra Vest-regionen.) Forbundsparlamentet, forbundsregjeringen og statsoverhodet – generalguvernøren, nå presidenten – har sitt sete i Lagos, som administrativt utgjør et eget distrikt.

En stor svakhet i nigeriansk politikk – i føderal sammenheng – har vært at man har manglet et «forbundsparti», altså et parti med vekst og velferd for landet *som helhet* som bærende idé. De forskjellige partier har hittil i det store og hele vært organer for regionale interesser og ønskemål. Aller tydeligst kommer dette til uttrykk i Nord-regionens ledende parti: Northern People's Congress (NPC), et muslimsk parti som i kraft av sin støtte hos den overveiende del av befolkningen i denne langt folkerikeste region, har kommet til å spille en stadig mer avgjørende rolle, – med den følge at de ledende partier i de tre sydlige regioner, hvor det kristne innslag er meget markert og hvor

også de fleste og beste skoler finnes, stadig sterkere har understreket sin selvstendighet, sine rettigheter og sine krav.

Det viktigste parti i Øst-regionen er National Convention of Nigerian Citizens (NCNC), tidligere National Council of Nigeria and the Cameroons (Britisk Kamerun, opprinnelig tilsynsområde under Folkeforbundet og senere under FN, ble i 1946 tilsluttet Nigeria.) I Vest-regionen var i mange år det ledende parti Action Group (AG), men i 1963 ble partiet splittet og dets leder fengslet. Gjennom denne strid, som førte til at AG mistet det meste av sin innflytelse, ble et nytt parti til: Nigerian National Democratic Party (NNDP). Dette parti tok over regjeringsmakten i Vest-regionen etter AG og har beholdt den senere. Andre partier med betydelig mindre tilslutning enn de nevnte er United Middle Belt Congress (UMBC), som bl. a. kjemper for utskillelse av den sydlige del av Nord-regionen som en selvstendig region, og Northern Elements Progressive Union (NEPU), som representerer et radikalt alternativ til Nord-regionens dominerende ultra-konservative NPC (som forøvrig ble grunnlagt etter NEPU og med det formål å bekjempe dette parti). UMBC og NEPU har inngått et samarbeid gjennom den såkalte National Progressive Front (NPF).

Motsetningen nord/syd som avgjørende faktor i nigeriansk politikk går for en vesentlig del tilbake til det britiske styre. Vi sikter til Lord Lugard's berømte system med «indirect rule», som gav de muslimske emirer i nord vidtgående selvstyre. Også Nord-regionen har nå en demokratisk styreform, men denne er sterkt begrenset gjennom et fortsatt fyrstevælde og en fortsatt feudal samfunnsordning. Det er karakteristisk at mens i de sydlige regioner samtlige innbyggere har stemmerett, er denne i Nord-regionen forbeholdt mennene alene. Som forholdene har utviklet seg, er den sydlige frykt for nordlig dominans i politikken blitt stadig mer markert. Den regjering som hadde makten i den første valgperiode (1960–1964), var en koalisjonsregjering (NPC og NCNC), fordi ikke noe parti hadde oppnådd kvalifisert flertall i parlamentet. Men i slutten av fjoråret kom det til åpent brudd mellom de tidligere partnere.

Hvor dypt motsetningen nord/syd går og hvilken trussel den innebærer mot Nigerias enhet og integritet, ble åpenbart for all verden da forbundsstaten – for første gang etter frigjøringen – gikk til alminnelige valg ved siste årsskifte. En faktor som sterkt bidro til å øke spenningen, var offentliggjørelsen av resultatene av folketellingen som ble holdt ifjor. Disse viste nemlig at Nigeria hadde 16 mill. *flere* innbyggere enn man til da hadde gjort regning med. Den overveiende del av dette uforutsette «overskudd» kom på den muslimsk/konservative Nord-regionen. NPC, som det langt viktigste parti i denne delstat, fikk med dette nye og store muligheter, også i føderalt perspektiv. For å styrke sin stilling vis-à-vis NPC, dannet fem partier en felles front mot dette, den såkalte United Progressive Grand Alliance (UPGA), med NCNC som den sterkeste gruppe. UPGA har støtte bl. a. i fagbevegelsen og de venstre-orienterte retninger i nigeriansk politikk. NPC svarte med, sammen med flere samarbeidsvillige partier, å danne mot-fronten Nigerian National Alliance (NNA). En bitter strid oppsto, med bl. a. beskyldninger fra anti-NPC-partiledernes side om fusk i forbindelse med folketellingen. Disse ledere sendte også ut appell om boikott av valgene, og denne ble i stor utstrekning fulgt.

Resultatet ble at valget ble en overveldende seier for NNA (NPC+). Først i mars i år ble det holdt valg i de områder hvor dette ble boikottet (Lagos og Øst-regionen). Ved disse valg vant UPGA – som ventet – nesten samtlige mandater. Sammensetningen av forbundsparlamentet er ifølge de siste oppgaver som foreligger, denne: NNA 197, UPGA 108 og uavhengige 5. (To mandater er fremdeles uavgjort.) Den nye regjering som er dannet, gjenspeiler dette styrkeforhold mellom partiene. Av i alt 80 medlemmer – av hvilke 32 utgjør det egentlige «Cabinet» (21 departementssjefer og 11 ministreruten portefølje) representerer 54 NNA og 23 UPGA, mens 3 er uavhengige.

Til anskueliggjørelse av motsetningen nord/syd som selve nøkkelproblemet i nigeriansk politikk, kan anføres at Nord-regionen i kraft av sitt folketall har flere mandater i forbundsparlamentet enn de andre delstater tilsammen, nemlig 167 av

i alt 312. Øst-regionen har 70 mandater, Vest-regionen 57, Midtvest-regionen 14 og Lagos 4. «Den uhyre utstrekning Nord-regionen har,» skriver Richard Harris i sin artikkel «Nigeria: Crisis and Compromise» i *Africa Report* (mars 1965), «er og blir den alvorligste hindring for politisk stabilitet i Nigeria. Hvilket som helst politisk parti som har makten i det konservative, muslimske nord og vinner de fleste av de 167 mandater som er tildelt denne delstat i forbundsparlamentet, kan dominere hele føderasjonen, selv om det ikke vinner et eneste mandat i syd.»

Men dette er ikke alt. Nord-regionen som altså i kraft av sitt folketall utøver den avgjørende innflytelse i forbundsparlamentet, er i økonomisk, sosial og kulturell henseende den mest tilbake-liggende av de fire delstater. Det er karakteristisk at tallene for statsbudsjettet for 1965/66 både for Øst- og Vest-regionene er betydelig høyere enn for Nord-regionen, hvis totalbeløp faktisk bare er ca. det dobbelte av hva Midtvest-regionen (den minste av dem alle) opererer med. En undersøkelse av inntekten per capita for befolkningen i de forskjellige områder (før Midtvest-regionen ble utskilt som egen stat), gav dette resultat: vest £ 34, øst £ 21 og nord £ 17 (et nigeriansk pund svarer til et pund sterling). Den gjennomsnittlige årsinntekt pr. individ for Nigeria som helhet er lavere enn for Ghana, men høyere enn for Tanzania og Uganda.

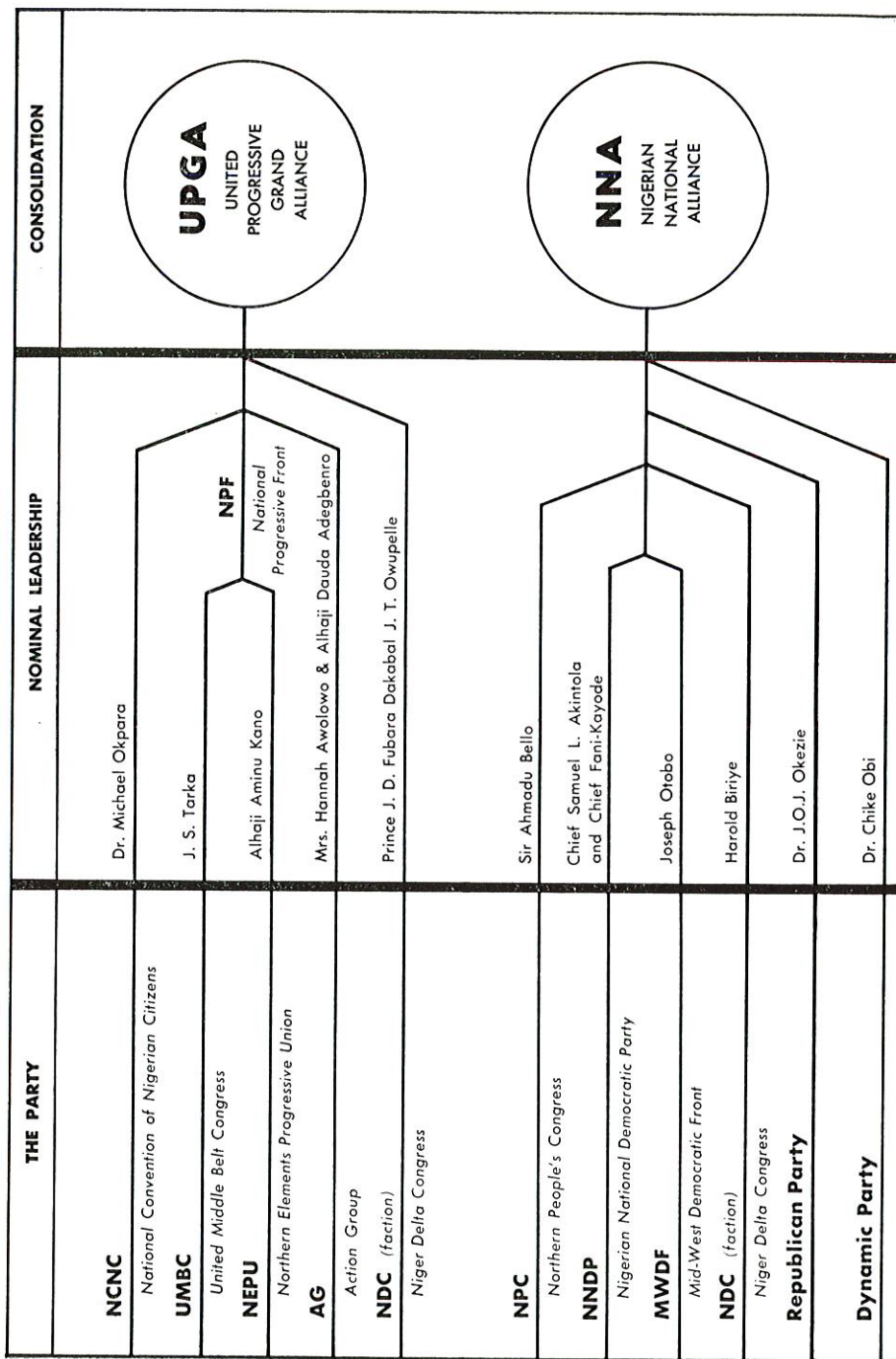
Hovedtrekkene i det politiske bilde, som ved første øyekast nok kan virke forvirrende, gjenspeiler seg klart i kartet og diagrammet på s. 165–166. Både kart og diagram er hentet fra *Africa Report* 1964 nr. 11 og gjengis her med redaksjonens tillatelse.

Ved vurderingen av Nigeriansk politikk i de år som er gått siden landet ble selvstendig, er det viktig å ha in mente at Nigeria – til forskjell fra flere av de andre nye stater i Afrika – ikke har innført ettparti-veldet, men har holdt fast ved den form for demokrati som vi har i det frie vesten. Det må også nevnes at Nigeria – igjen til forskjell fra flere av de andre nye stater i Afrika – har en fri presse. Den demokratiske rettighet som heter frihet til å streike og demonstrere har man også. At myndighetene under disse forhold har klart å manøvrere statskipet så godt som

de har gjort, er i virkeligheten litt av en bedrift. De ansvarlige ledere har vist både klokskap og moderasjon, og er blitt lojalt støttet av høyesterett, hæren, politiet og andre instanser.

Et ord må sies om noen av hovedaktørene i det politiske drama som har utspilt seg i Nigeria i de siste år. Enforgrunnsskikkelse er *Sir Benjamin Nnamdi Azikiwe*, hvis navn vi allerede har nevnt. «Zik» — som han populært kalles — har som politiker vært virksom vesentlig i de sydlige stater, og her igjen særlig i Øst-regionen, — han var i sin tid den ubestridte leder av NCNC. Som generalguvernør og senere president har han vært avskåret fra å ta aktiv del i partipolitikken. Med sin aktive og temperamentsfulle innstilling til tingene og begivenhetene synes han åpenbart å ha hatt vanskeligheter med å finne seg til rette i stillingen som statsoverhode. Et uttrykk for dette er hans store artikkel i det amerikanske tidsskrift *Foreign Affairs* for april i år, hvor han foreslår radikale forandringer i Nigerias nåværende forfatning, bl. a. større makt for de føderale myndigheter, inkl. «mer utstrakt og spesifisert makt for et valgt statsoverhode». Han går også inn

for en forandring av stemmeretten i Nord-regionen, slik at også kvinnene får stemmerett, eller — om dette ikke kan gjennomføres — slik at tallet på mandater i forbundsparlamentet samsvarer med tallet på mannlige stemmeberettigede. I Nord-Nigeria er disse uttalelser blitt møtt med voldsomme protester og beskyldninger om diktatoriske tendenser. Selv har presidenten erklært at han ingen personlige ambisjoner har, men bare har landets og folkets beste for øye.

En statsmann av format er også *Sir Abubakar Tafawa Balewa*, det frie Nigerias første stats- og utenriksminister fra begynnelsen av, — jurist og muslim fra Nord-regionen, og i tidligere år en av støttene i NPC. Han er ingen fargerik personlighet à la «Zik», men han er i besittelse av betydelige lederegenskaper og har bl. a. lagt for dagen en klokskap og sindighet av stor betydning for den unge stat. Som politiker har han sett det som sin første oppgave å bevare og utbygge Nigeria som en samlet, selvstendig stat, og å arbeide for vekst og velferd gjennom sosiale og økonomiske tiltak av forskjellig art.

Andre navn fra det rike persongalleri nigeriansk politikk opererer med, er den falne storhet, høvdingen *Obafemi Awolowo*, den dynamiske leder av Action Group, i sin tid den mest effektive politiske organisasjon i Nigeria. Awolowo ble i 1963 dømt til 10 års fengsel, beskyldt for å lede en sammensvergelse med det formål å styrte sentralregjeringen. Hans rival, høvdingen *Samuel L. Akintola* brøt med AG og grunnla det nye parti United People's Party, som gjennom sammenslutning med NCNC i Vest-regionen, ble til NNDP (se ovenfor). Akintola er statsminister i Vest-regionen. Betydelige navn er også dr. *Michael I. Okpara*, statsminister i Øst-regionen og leder av NCNC, videre *Sir Ahmadu Bello*, statsminister i Nord-regionen og leder av NPC, og høvdingen *Dennis C. Osadebay*, statsminister i Midtvest-regionen, tidligere president i Senatet (forbundsparlamentets annetkammer), en fremtredende NCNC-politiker og dikter. Nord-Nigerias *Sir Ahmadu Bello* bærer titelen «Sardauna of Sokoto» og må ikke forveksles med *Sir Abubakar* som er «Sultan of Sokoto» og minister uten portefølje i Nord-regionens regjering. Den første

er den mektige *politiske* leder (ingen enkelt leder i Nigeria øver en tilsvarende innflytelse); den siste er først og fremst «sakin musulmi», den *åndelige* leder for muslimene.

Så langt de politiske aspekter, som naturlig nok tiltrekker seg stor oppmerksomhet. Men situasjonen har også andre sider. Industrialiseringen og urbaniseringen f. eks. gjør seg i høy grad gjeldende, her som andre steder i denne verdensdel i oppbrudd. Urbaniseringen er forresten ikke et nytt fenomen i Nigeria. Byer med titusener, ja hundretusener av innbyggere har dette land hatt lenge. Men med den nye tid og de nye forhold denne fører med seg — industri, handel, jernbaner, veier, skoler osv. — har tilstrømningen til byene stadig øket, samtidig som nye byer er grunnlagt og har skutt vekst. Lagos, hovedstaden for forbundsrepublikken, har over ½ mill. innbyggere. Andre betydelige byer er Kano, Kaduna, Benin, Enugu og Ibadan. Den siste, med 1 mill. innbyggere, er den største afrikanske by på hele kontinentet. (Både Cairo og Johannesburg er større, men har en sterkt blandet befolkning.)

Nigerias viktigste næringsvei er jordbruk, (palmeolje, jordnøtter, kakao, bomull, yams, maniok, ris, mais osv. samt kvegavl), og veldige beløp blir med rette investert i dette. En rekke jordbruksprosjekter er lansert, såvel i statlig som i privat regi. Til den siste kategori hører bl. a. Den norske kirkes prosjekt i Abakaliki, Øst-regionen. Det er imponerende resultater som er nådd her i løpet av de få år som er gått siden arbeidet ble tatt opp. Prosjektet er blitt møtt med stor velvilje og sterk anerkjennelse hos myndighetene og blant befolkningen i distriktet.

Det som springer mest i øynene, er imidlertid den rivende utvikling i industrisektoren, en utvikling som er muliggjort gjennom en storstilet innsats av kapital og personell fra vestlige land, og som omfatter tiltak av forskjellig art: gigantiske damanlegg, bygging av fabrikker, gruvedrift, oljeproduksjon osv. Imponerende er også utviklingen på samferdselsmidlenes område, og når det gjelder telekommunikasjon og de moderne massemedia.

Nigerias ærgjerrige program for økonomisk utvikling og sosialt

fremskritt i 1960-årene gjør regning med et samlet utlegg på £ 600 000 000. Hjelp er ydet eller lovet fra Verdensbanken, USA, Storbritannia og Vest-Tyskland. Ryggraden i «Development Plan» er et prosjekt som tar sikte på å utnytte det veldige kraftpotensial Niger-floden representerer. Dette prosjekt alene er beregnet å koste £ 70 000 000. Nigeria har også rike forekomster av olje, kull, jern, tinn osv., og dermed det beste grunnlag for industriell ekspansjon. Ved siden av kraftverk er det bygget fabrikker for matpreservering og treforedling, for fremstilling av lærvarer og stentøy, sement og tekstiler samt våpen og ammunisjon. Eksporten av olje beløp seg i 1964 til £ 1 400 000. Alt i alt beløp eksporten seg til £ 200 000 000. Den samlede verdi av importen var £ 240 000 000. Utenrikshandelen viste altså et betydelig underskudd.

Nigeria er et typisk «utviklingsland». Dette betyr dog ikke at det ikke finnes mennesker og grupper hvis økonomiske stilling må sies å være ganske god, ja til dels endog særdeles god. Det er i virkeligheten i det nigerianske samfunn i dag et dyptgående skille mellom «haves» og «have-nots», mellom slike som har utdannelse, eiendom, arbeid og penger, og slike som ikke er i besittelse av disse goder. Om det ikke skjer en utjevning av disse sosiale motsetninger, og det snart og effektivt, kan landet komme til å oppleve en gjennomgripende krise i årene som kommer. Et varsel om alvoret i situasjonen var generalstreiken i 1964, hvor samtlige fagforbund tok del.

Et folks velferd er imidlertid ikke bare et spørsmål om økonomisk fremgang, men også om intellektuell og åndelig utvikling. En avgjørende faktor er her undervisningen. Nigeria er et av de ledende land i Afrika hva skolestell angår (folkeskolene har i dag 3 mill. elever, realskolene/gymnasene 200 000 elever og universitetene/høyskolene 50 000 studenter). Og årsaken til dette er den imponerende innsats de kristne misjoner og kirker har gjort på dette område. Det er karakteristisk at arbeidet for undervisningen først og fremst har utfoldet seg i de kristne områder i syd, mens det stort sett er blitt forsømt i det muslimske nord (hvor kristen virksomhet tidligere var forbudt). I standardverket *Land and*

People in Nigeria, av K. M. Buchanan og J. C. Pugh, heter det om dette:

«Storparten av undervisningen i de sydlige provinser er blitt båret av de forskjellige misjoner . . . I nord ble undervisningen i det store og hele begrenset til koran-skolene, og den overenskomst britene sluttet med de herskende emirer, stengte de kristne misjoner ute fra fyrstedømmene; den tillatelse misjonene senere har fått til å ta opp arbeid også i nord, har på ingen måte gitt denne region de samme undervisningsmuligheter som i øst og vest, hvor misjonenes skolearbeid er innarbeidet og utbygget. Dette gjelder ikke bare folkeskolen (primary education), men også og enda mer realskolen/gymnasiet (secondary education) . . . Det er vanskelig å se hvordan undervisnings-mulighetene i nord kunne ha vært utvidet i første halvdel av dette århundre samtidig som forbudet mot misjonsvirksomhet ble opprettholdt . . .»

En følge av at undervisningen overveiende, om ikke utelukkende, har vært begrenset til de sydlige regioner, er at fire av landets fem universiteter har fått sin «plass» her. Det eldste og største av dem, Universitetet i Ibadan, Vest-regionen, ble grunnlagt i 1947. Statene i syd satser stort på sine universiteter, som har flere tusen studenter, førsteklases bygninger og utstyr, og dyktige lærerkrefter, europeiske og afrikanske. Samtidig som man på denne måte bestreber seg på å møte behovet for akademisk arbeidskraft, går man også bevisst inn for teknisk utdanning, bl. a. gjennom opprettelse av yrkesskoler. Det er — dette er siktepunktet — folket som helhet som skal «heves» gjennom undervisning. Derfor tillegges man også voksenopplæringen stor betydning. Veldige beløp ydes til denne.

Det kunne være fristende å gi en nærmere analyse av kulturelvet i dagens Nigeria, f. eks. slik det kommer til uttrykk i skjønnlitteraturen — forfattere som Chinua Achebe, Cyprian Ekwense, Amos Tutuola og M. C. Nwogu har tiltrukket seg stor oppmerksomhet også i den vestlige verden. Men dette må vi la ligge. Vi nevner bare — som et eksempel på det intense ønske om kommunikasjon som gjør seg gjeldende — at landet ikke bare

bruker beløp på syvsifrede tall til brobygging og luftfart på det «ytre» plan og til radio og fjernsyn på det «indre» plan, men at det — sin unge alder som stat til tross — har skaffet seg sitt eget Institute of International Affairs. (Norge fikk sitt utenrikspolitiske institutt først i 1959!).

II

Det kristne arbeid i Nigeria har røtter langt tilbake i tiden. Det første forsøk på å vinne fotfeste for evangeliet ble gjort så tidlig som i slutten av 1400-tallet (i Benin-området), men dette ble bare en episode. Gjennombruddet kom — her som andre steder — med misjonsbevegelsen i forrige århundre. Gjennom denne ble grunnlaget lagt for fremveksten av de selvstendige, stedegne kirker som det har vært vårt eget sekel forundt å oppleve — i romersk-katolsk så vel som i protestantisk sammenheng.

Kombinasjonen «misjon og politikk» er et fenomen vi møter også i Vest-Afrika. Et godt eksempel er den traktat britene sluttet med kongen og høvdingene i Lagos i 1851 og hvor det bl. a. uttrykkelig slås fast at «full beskyttelse skal gis misjonærer og prester, uten hensyn til nasjon eller land, under utøvelsen av deres kall: å utbre den kristne lære og sivilisasjonens goder», og videre at «ingen av undersåttene til kongen eller høvdingene i Lagos som måtte anta den kristne tro, skal av denne grunn, eller fordi de lærer eller utøver denne tro, på noen som helst måte lide overlast eller bli plaget». Denne positive holdning til det kristne arbeid holdt kolonimakten fast ved helt frem til Nigeria ble uavhengig, og den kom ikke minst til uttrykk i samarbeidet med misjonene i undervisningen (gjennom økonomisk støtte til denne). Det må imidlertid straks tilføyes at den «positive holdning» utelukkende gjelder de sydlige områder av landet. I det muslimske nord fulgte den britiske regjering — ut fra prinsippet om «indirekte styre» og ut fra taktiske hensyn i det hele — den stikk motsatte vei, nemlig å forby den offentlige forkynnelse av evangeliet. Først med grunnleggelsen av

Nigeria som selvstendig stat har det kristne arbeid, i kraft av grunnlovens bestemmelse om religionsfrihet, fått «legal status» også i Nord-regionen.

Et uttrykk for hvor høyt myndighetene i de sydlige områder verdsetter kristendommen, er den lærebok i historie som er i bruk i folkeskolen i Øst-regionen. En rekke kapitler i denne bok — ca. en femtedel av stoffet — handler om «den kristne misjon i Nigeria». Enda viktigere er det at myndighetene ønsker et fortsatt samarbeid med misjonene og kirkene både i undervisningen og når det gjelder helsestell, jordbruksprosjekter osv. Øst-regionens guvernør, *Sir Francis Ibiyam* — lege og skolemann, misjonær og statsmann, folkereferer og negerpatriot, president for Forbundet av kristne kirker i Afrika (og Madagaskar) og en av visepresidentene i Kirkenes Verdensråd — uttalte i 1960, det år da Nigeria fikk sin frihet, at «det kan slås fast som et ugjendrivelig faktum at den forbausende fremgang vårt land har opplevet, skylder det misjonærene. . . Mer enn to tredjedeler av dem som kan lese og skrive, har gått på misjonenes skoler. Så godt som hver eneste nigerianer som i dag har en fremtredende stilling innenfor eller utenfor landets grenser, er et produkt av misjonærenes innsats.» I et skrift som kom ut ifjor, gir en kristen, nigeriansk professor i samfunnsvitenskap en tilsvarende vurdering av situasjonen. Av professorene og studentene ved landets universiteter, skriver han, er hele fire femtedeler kristne. Dette svarer helt til det som skjedde for noen år siden da Billy Graham talte til studentene ved universitetet i Ibadan. På hans spørsmål om hvor mange av dem som hadde gått på misjonenes skoler, rakte de alle opp hånden!

Protestantisk kristendom kom til Nigeria via Sierra Leone. I kolonien av befrikkede slaver i Sierra Leone, og hvor de kjente engelske misjonsselskaper «Kirkemisjonsselskapet» og «Metodistenes Misjonsselskap» var virksomme, var det også folk fra Nigeria. Noen av disse reiste tilbake til sine hjemsteder og vidnet for sine folkefeller der. De ba de engelske selskaper om hjelp, og disse sendte flere misjonærer til landet. Av anglikanerne var *Henry Townsend* og *Samuel Adjai Crowther* (den

siste, selv en sønn av Nigeria, ble senere vigslert til biskop), av metodistene *Thomas Birch Freeman* pionerene. De tok alle opp arbeid i Abeokuta, Vest-Nigeria. Et annet viktig sentrum var Onitsha, Vest-Nigeria. I denne by, hvor Crowther i sin tid virket, har den anglikanske kirke i dag en katedral med plass til 2 000 mennesker. Både Kirkemisjonsselskapet og Metodistenes Misjonsselskap kom til Vest-Nigeria i 1840-årene. Samtidig begynte skotske presbyterianere virksomhet i Calabar i Øst-Nigeria, under ledelse av *Hope Waddell*.

I årenes løp har en rekke andre protestantiske misjonsselskaper og kirkesamfunn tatt opp arbeid i Nigeria: lutheranere (fra Danmark og USA), reformerte (fra Den hollansk-reformerte kirke i Syd-Afrika), baptister, pinsevenner, Frelsesarmeen o. fl. samt de interkonfesjonelle selskaper Sudan Interior Mission og Sudan United Mission. I tillegg har vi fått flere stedeagne sekter, og disse har vunnet stor utbredelse. De har en «nasjonal», til dels «nasjonalistisk» karakter. Et eksempel på det siste er National Church of Nigeria and the Cameroons, som hadde sin storhetstid i frihetsbevegelsens gjennombruddsår. I sine salmer gir denne «kirke» uttrykk for sin lengsel etter nasjonal uavhengighet og sosial rettferdighet. Den Gud man tror på og ber til, kalles konsekvent — til forskjell fra misjonenes og kolonimaktens Gud — «Afrikas Gud».

En langt betydeligere og mer typisk eksponent for de afrikanske sekter i Nigeria (særlig Vest-Nigeria, hvor forskjellige profet- og helbredelsesbevegelser oppsto i 1920-årene), er «The Church of the Lord (Aladura)». Grunnleggeren og lederen av «Herrens Kirke» — opprinnelig katekist i Den anglikanske kirke — betrakter seg selv som en profet, kalt av Gud til å ta seg av hans folk i Afrika. Det lys denne «kirke» er bærer av, vil i fremtiden skinne for folkene også utenfor Afrika, og på denne måte vise verden at Gud har talt direkte til afrikanere og ikke bare gjennom europeere og amerikanere og deres degenererte kirker. «Herrens kirke», som har en effektiv organisasjon og som har lagt for dagen stor misjonsiver, representerer en blanding av kristne og ikke-kristne elementer: Den hellige skrift, de to sakra-

menter, presteskap osv. og polygami, magi, budskap fra ånde- verdenen, drømmer, visjoner, osv Kristendommen blir forstått og praktisert som lovreligion: «Den kristne tro blir fremstillet som en ny moralsk og religiøs lov, som man kan oppfylle bare gjennom den nådige hjelp Gud gir, først og fremst gjennom Den Hellige Ånd, men også gjennom læreren Jesus Kristus».

Det er ytterst vanskelig å skaffe eksakte statistiske opplysninger om det kristne arbeid i Nigeria. Tallet på kristne oppgis av en kilde til 10 % av befolkningen, av en annen til hele 22 %. Ifølge «World Christian Handbook» (1962) var det ved begynnelsen av dette decennium i alt 3,5 mill. kristne, nemlig 2,2 mill. romersk-katolske og 1,3 mill. protestanter. Av de siste teller anglikanerne ca. 300 000, og metodistene og presbyterianerne hver ca. 100 000.

Som vi allerede har nevnt, har det som frukt av det vesterlandske misjonsarbeid, uansett karakter og omfang, vokset frem selvstendige, stedeagne kirker. Dette betyr imidlertid ikke at «misjonen» i og med dette har opphørt å eksistere, men bare at den nå er integrert i «kirken». Skiftet innebærer heller ikke at de nye ledere nødvendigvis er afrikanere, nigerianere. Da man i den anglikanske kirkeprovins for Vest-Afrika (som har Lagos som hovedsete) skulle velge en ny erkebiskop i begynnelsen av 1960-årene, stemte nesten alle europeerne på en afrikansk kandidat, mens nesten alle afrikanerne stemte på en europeisk kandidat. Den siste ble utnevnt, men først etter at saken hadde vært forelagt erkebiskopen av Canterbury til endelig avgjørelse. Det er nok helt riktig hva en nigerianer sa til en dansk misjonær for en tid siden: «Vi ønsker ikke en hvit herre. Vi ønsker heller ikke en hvit tjener. Vi ønsker en hvit bror.»

Parallelt med utviklingen av afrikanske kirker etter de konfesjonelle retningslinjer Vesten har stukket ut, og som gjennom misjonene er blitt bestemmende også i de ikke-vestlige kontinenter, er det etablert et samarbeid mellom disse kirker, et samarbeid som med årene er blitt stadig sterkere. Det kristne råd for Nigeria, som vi nettopp nevnte, er et godt eksempel på dette. Dette råd omfatter syv protestantiske kirker. Dets pre-

sident er *Sir Louis N. Mbanefo*, høyesterettsdommer fra Øst-Nigeria. Rådet har fire regionale komiteer. Det kristne råd i Enugu (Øst-regionens hovedstad), en underavdeling av CCN/ERC, har som sine «beskyttere» *Sir Francis Ibiam* og *Sir Louis N. Mbanefo*. En kvinne-organisasjon — *United Church Women* — som arbeider i tilslutning til dette råd, har medlemmer fra en rekke kirker, inkl. den romersk-katolske kirke. Dens president er *Lady Eudora Ibiam* (guvernørens frue), dens viseformann *Mrs. Okpara* (statsministerens frue). Det var ikke uten grunn at nettopp Nigeria — Ibadan, Vest-regionen — tilbød seg å være vertskap for den første konferanse av protestantiske kirkeledere fra hele Afrika. Denne konferanse, som ble holdt i 1958, la grunnen til det kristne fellesskap i kontinental målestokk som i dag er kjent under navnet *All Africa Conference of Churches* (hvor forøvrig også ortodokse kirker er med).

Langt det viktigste uttrykk for viljen til enhet — ikke bare åndelig, men ytre, synlig, institusjonell enhet — er dog den sammenslutning av de tre største protestantiske kirker som vil finne sted i slutten av dette år. Etter lange og inngående forhandlinger har anglikanerne, metodistene og presbyterianerne besluttet å danne en ny, forenet kirke: *The Church of Nigeria*. (Den anglikanske kirke i Nord-Nigeria er ikke med i sammenslutningen.) Den nye kirkedannelse slutter seg sterkt til Syd-Indias Kirke, som i stor utstrekning — det erkjennes åpent og med styrke — har vært inspirasjon og forbilde. Likheten gjelder ikke bare kirke- og gudstjeneste-ordningen, men også formuleringen av kirkens tro og bekjennelse. Om den dogmatiske «basis» heter det at de kirkesamfunn som har vedtatt å gå sammen i én kirkedannelse, «bekjenner seg til den tro som kirken alltid har bekjent seg til, nemlig troen på Jesus Kristus, verdens frelser, i hvem vi er frelst av nåde ved tro, og i samsvar med den åpenbaring av Gud som han formidlet, han som selv var Gud og menneske, tilber de den ene Gud, Fader, Sønn og Hellig Ånd.»

The Church of Nigeria, som del av den ene, hellige, alminnelige og apostoliske kirke, bøyer seg for Den Hellige Skrift som høyeste og avgjørende norm, og gir sin tilslutning til de oldkirkelige

bekjennelser Apostolicum og Nicenum. Den tror at dåp og nattverd er nådemidler gjennom hvilke Gud virker i oss og ved hvilke vi blir forenet med Gud. Den understreker at kirkens viktigste funksjon er forkynnelsen av evangeliet for alle mennesker og folkeslag. Ansvar for utførelsen av kirkens forskjellige oppgaver hviler både på legfolket og presteskapet. Samtidig som man sterkt går inn for de troendes alminnelige prestedømme (dets plikter så vel som dets privilegier), gir man uttrykk for sin overbevisning om prestatjenesten som «en Guds gave gjennom Kristus til hans kirke».

The Church of Nigeria representerer en forening av episkopale, presbyterale og kongregasjonale elementer, og det slik at hvert av disse bringes inn som bidrag til helheten og ikke slik at ett av dem blir bestemmende på bekostning av de andre. Den form for bispe-embete som er vedtatt, er «et historisk og konstitusjonelt episkopat», dvs. forståelsen av biskopen ikke som herre over, men som hyrde for Guds hjord («a chief pastor and father in God»). Som i Syd-Indias kirke er det episkopatet som kjensgjerning og institusjon man vil hevde, episkopatet som uttrykk for kontinuiteten og enheten i kirkens liv gjennom tidene, og ikke en bestemt teologisk tolkning av dette. I likhet med Syd-Indias kirke vil heller ikke Nigerias kirke ha en erkebiskop som høyeste leder, men en «Moderator» valgt av biskopene for et begrenset antall år.

På ett punkt har Nigerias kirke valgt en annen fremgangsmåte enn Syd-Indias kirke, nemlig i det viktige og vanskelige spørsmål om «unification of the ministry». Ut fra ønsket om å få en enhetlig prestatjeneste helt fra begynnelsen av, vil umiddelbart etter den høytidelige seremoni som vil markere at den nye kirke har trådt i funksjon, *alle* prester, biskoppelig ordinerte og ikke-biskoppelig ordinerte, gjennom håndspåleggelse og bønn bli bemyndiget til å virke som prester i «Guds kirke innen Nigerias kirke». Det er fra enkelte hold spurt om ikke denne handling må betraktes som en ny ordinasjon, resp. som en supplerende ordinasjon. Men til dette blir det svart at den «er enestående og kan ikke identifiseres med noen eksisterende form for ordina-

sjon eller med den ordinasjon som er foreskrevet for alle fremtidige prester i Nigerias kirke.» At denne form for «prestevigsel» er enestående, er nok helt riktig. Kirkehistorien kjenner ikke noe eksempel på en «ordinasjon» av denne art. (Anførselstegnene angir den helt spesielle betydning betegnelsene er brukt i.)

Av oppgaver og problemer kirken — ikke bare Nigerias kirke, men kirken i Nigeria — står overfor nettopp nå, vil vi først nevne behovet for åndelig fornyelse. Dette behov gjør seg gjeldende med styrke over alt i kristenheten i vår tid. Når vi anfører det her som behov nr. 1 for det kristne arbeid i Nigeria, er det fordi kristne ledere i dette land selv fremstiller det slik. Det store flertall av kristne, hevdes det, har vanskelig for å omsette troen i liv og handling.

En oppgave av aller første rang er også evangeliseringen. I følge en nettopp avsluttet undersøkelse av behovet for evangelisering i Vest-Afrika (hvor Nigeria på grunn av sitt folketall ruver sterkt), er situasjonen i dag en sterk utfordring til Kristi kirke. Ikke bare er det fortsatt store folkegrupper og områder hvor det kristne arbeid ennå ikke er etablert, men befolkningseksplosjonen gjør det ytterligere nødvendig at dette arbeid tas opp straks og med kraft. Man regner at folketallet i Vest-Afrika øker med 30 000 *pr. uke*. Herav kommer 15 000 på muslimene, 10 000 på animistene og bare 6 000 på de kristne (4 000 på de romersk-katolske og 2 000 på protestantene).

Behovet for indre fornyelse og ytre ekspansjon må bl. a. møtes gjennom et målbevisst kristent skole- og litteraturarbeid. Det er selvsagt verdifullt at myndighetene i de sydlige regioner ønsker å fortsette samarbeidet med kirkene i undervisningen, men det er nødvendig at dette skjer på en slik måte at den kristne målsetting gjennomføres uavkortet. Viktigst av alt er at en kristen atmosfære gjennomtrenger gjerningen. Hva litteraturvirksomheten angår, er det publikasjoner — bøker, blader osv. — av alle kategorier som trengs, inkl. slike som orienterer om og foretar et oppgjør med tidens livssyn og verdensanskuelser (vitenskapelige, filosofiske, religiøse osv.). Arbeidet for utbredelsen av Den Hellige Skrift må fortsatt ha førsteplassen. De rike resultater som er nådd her,

lover godt for fremtiden. Vi sikter bl. a. til at det av Bibelen på yoruba-språket er solgt i alt 1,5 mill. eksemplarer. Nigeria har nå sitt eget bibelselskap.

Et ord må sies i denne sammenheng om presteutdannelsen. En høyning av nivået har lenge vært et ønskemål her, og man har i den senere tid kunnet konstatere betydelige forbedringer i denne viktige sektor av kirkelivet, bl. a. gjennom en nærmere tilknytning av den teologiske utdanning til universitetene. Løfterike er også bestrebelsene på å utforme en teologi som, samtidig som den er avgjort kristen, også har virkelig relevans i den aktuelle, afrikanske situasjon. Eksempler på slike bestrebelser er pastor *Adeolu Adegbola's* to foredrag på kirkemøtet i Enugu i januar i år (jfr. NOTM 1965 s. 112ff), henholdsvis om «A Christian Interpretation of the African Revolution» og «Conversion to Christ and Service to the World» samt det utmerkede studiedokument — en rapport utarbeidet for Det kristne råd i Nigeria — med titelen *Christian Responsibility in an Independent Nigeria*. Men veldige oppgaver foreligger fremdeles på dette område, bl. a. når det gjelder slike spørsmål som kirkens forhold til den afrikanske kultur, til stat og samfunn, til islam osv., — som vi med noen få ord skal antyde i det følgende.

Nødvendigheten av en bibelsk og teologisk undersøkelse av kirkens forhold til den stedegne kultur og i det hele til det miljø kirken befinner seg i, har aldri vært større enn i dag — i Nigeria som i andre land i Afrika (og Asia). Kirken står i en spennings- og brytnings-situasjon, i skjæringspunktet mellom en europeisk, «kristen» kultur, som koloniveldet og misjonsvirksomheten hver på sin måte har vært eksponenter for, og en afrikansk, «hedensk» kultur, som gjennom frihets- og selvstendighetsbevegelsen har opplevet en fornyelse, en gjenfødelse. Den store innflytelse sektene har fått, skyldes nok vesentlig den evne de har lagt for dagen til å gi sitt budskap en stedegen form. Kirkene har atskillig å lære av sektene i dette stykke. Problemet melder seg imidlertid for alvor først hvor det ikke bare er spørsmål om formen, men om innholdet. Monogami, skriver en kristen leder, blir i Nigeria idag ikke betraktet som en kristen livsform, men snarere som en

europaisk «skikk», — på samme måte som polygami er en afrikansk «skikk». Ånde- og fedredyrkelse og tro på tryllemidler og fetisjer har fått nytt liv, og ikke få kristne har latt seg rive med av strømmen. Skikker som bare for et par desennier siden ble betraktet som uforenlige med kristen tro og moral og som de kristne derfor holdt seg helt borte fra, har i dag gjennom den nasjonale bevegelse fått et nytt navn: «den afrikanske livsform». Kirken må gi klar veiledning i disse spørsmål. Det stedege kulturenmønster skal ikke ødelegges, men gjennomtrenges av Kristi ånd. Hvordan dette skal skje i enkeltheter er ikke lett å angi for oss som står i en helt annen samfunns- og kultursammenheng. Den stedlige kirke må selv, i lydighet mot Ordet og ut fra sin situasjon, gi det konkrete, definitive svar.

Dette gjelder også kirkens forhold til stat og samfunn. Det tales og skrives meget i de unge kirker — også i de unge kirker i Nigeria — om det kristne ansvar for «nation building», for oppbygningen av det nye samfunn i de nye stater. At man føler dette ansvar så sterkt, er gledelig og løfterikt. En kristen innsats i politikken og på det sosiale og økonomiske område er i høy grad berettiget og nødvendig. Men kirken må hele tiden være seg bevisst at dens primære funksjon er å bære frem budskapet om Guds frelse i Jesus Kristus, og at det bare er i samme grad som den er tro mot dette oppdrag at den kan yde effektiv hjelp i andre sammenhenger.

«Kirke og stat har begge en betydningsfull og enestående oppgave å løse,» heter det i den verdifulle rapport vi nettopp nevnte (utarbeidet for Det kristne råd i Nigeria). «Vår protestantiske arv tillater oss ikke å gå med på at kirken skal herske over staten. Heller ikke tror vi at staten skal herske over kirken. Det må treffes en ordning med hensyn til forholdet mellom disse to, en ordning som gir rom for deres respektive funksjoner, som garanterer frihet, som gjør det mulig for kirken å yde sitt bidrag til staten, og som innebærer at staten forholder seg nøytral overfor de forskjellige religiøse grupper. Dette er helt i samsvar med det pluralistiske samfunn vi har gått inn for å bygge opp i Nigeria, og også med de behov et fritt folk har. Dersom kirke og stat er

kjenner at de er satt til å støtte og utfylle hverandre, og at de må ta alvorlig den oppgave de hver for seg har med hensyn til å redusere til sine rette proporsjoner utfordrende krav motparten måtte gjøre gjeldende, vil vår nasjon bli styrket og kirken i Nigeria fritt kunne virkeliggjøre sitt gudommelige oppdrag.»

Et uttrykk for kristen ansvarsbevissthet er også det institutt for samfunnsspørsmål som Det kristne råd i Nigeria åpnet i 1964 i Ibadan, og som allerede har foretatt verdifulle undersøkelser om kirkens bidrag til sosial og økonomisk utvikling (i jordbrukssektoren og i helsestellet). Å arbeide for bedre økonomiske kår, for utjevning av sosiale motsetninger og for sosial rettferdighet i det hele, er viktig også av den grunn at det nettopp er i et samfunn hvor fattigdom, arbeidsløshet og annen nød gjør seg gjeldende, at kommunismen får sin store chance. Det er opprøret mot uretten som i stor utstrekning gjør kommunismen så tiltrekkende, er det blitt sagt.

Det er en kristen professor i samfunnsvitenskap ved et av Nigerias universiteter, dr. philos *S. A. Aluko*, som har uttalt dette. Hans skrift *Christianity and Communism* er en inntrengende oppfordring til kirken i Nigeria om å ta alvorlig den utfordring den kommunistiske «religion» innebærer. Utfordringen må møtes, hevder han, dels gjennom at kirken som kirke påny besinner seg på sitt oppdrag, og gjennom at den enkelte kristen avlegger vidnesbyrd om sin tro også i liv og handling, dels gjennom at såvel kirken som helhet som den enkelte kristen identifiserer seg med mennesker i nød — slik det skjedde da kristendommen gjorde sin entré i vår verden.

Forøvrig er det islam som er kristendommens store motstander i Nigeria, og da først og fremst i Nord-regionen, som utgjør et kompakt muslimsk territorium, bortsett fra det s.k. «Middle Belt» i syd, som riktignok i likhet med områdene mot nord har muslimske herskere, men hvor store deler av befolkningen fremdeles er animister. I Vest-Nigeria utgjør muslimene en tredjedel av befolkningen (de kristne og animistene har likeledes en tredjedel hver), mens de i Øst-Nigeria utgjør ikke en gang en prosent av befolkningen. I Lagos er islams stilling meget sterk,

noe som den gigantiske moské i byens sentrum er et talende vitnesbyrd om. Den ujevne geografiske fordeling av muslimene i Nigeria må ikke forlede oss til å tro at det bare er i Nord-regionen de er et problem for det kristne arbeid. Deres innflytelse er i høy grad merkbar f. eks. i forbundsparlamentet (på grunn av den nordlige dominans med hensyn til mandater), og i de sydvestlige områder av landet. Da statsministeren for Vest-regionen i 1957 høytidelig instituterte delstatens «Self-government Day» med en gudstjeneste, valgte han, skjønt selv kristen, å gjøre dette, sammen med sine ministre, i en muslimsk moské. Ved vurdering av denne begivenhet må det erindres at Ibadan, Vest-regionens hovedstad, i stor utstrekning er en muslimsk by. Ifølge en spesialundersøkelse av de religiøse forhold i denne by er islam «den viktigste faktor i Ibadans religiøse liv». En meget betydelig del av innbyggerne tar regelmessig del i muslimske gudstjenester, og ca. halvdel av dem tar ved enkelte anledninger del i muslimske festligheter. Man har beregnet at islam i de senere år har vunnet tyve ganger så mange tilhengere som kristendommen.

Islam er ikke bare en religion, men et adferdsmønster og samfunnssystem som på det nøyeste regulerer muslimens liv fra fødsel til død. Islam kan også strekke seg meget langt når det gjelder å tilpasse seg til omgivelsene og bl. a. — som i Afrika — tillate at konvertitter holder fast ved sine hedenske forestillinger og skikker, noe som kristendommen ut fra sin tro og etikk må forby. Kirkens oppgave vis-à-vis muslimene er vanskelig, men ikke håpløs. Det er mulig, som kristne islam-kjennere med spesiell innsikt i vestafrikanske forhold har uttalt, å nå også muslimene med evangeliet, forutsatt at arbeidet får et sikte og opplegg bestemt av overbevisning om evangeliet som budskapet om Guds avgjørende og endegyldige handling i Jesus Kristus til verdens frelse, av vilje og evne til innlevelse, identifisering, menneskelig solidaritet, av kjennskap til situasjon og forutsetninger, tro og språk til dem man vil vinne.

Selv om det i Nord-Nigeria stadig fremholdes at islam er «den nasjonale religion», gis det også eksempler på at forbundsrepublikkens lovfestede prinsipp om religionsfrihet (inkl. frihet for

alle borgere til å utbre sin religion) respekteres og gjennomføres, i hvert fall på høyere plan. Høyesterett har i år forkastet den dom en lavere domstol hadde felt over en nigeriansk baptistprest for «forulempning av og ringekt for den muslimske tro», fordi han hadde holdt gudstjeneste i et hjem han var blitt innbudt til, — bakgrunnen var at kristne foreldre hadde ønsket kristen dåp for sitt barn og vegret å gi sin tilslutning til den muslimske navngivings-seremoni man ville påtvinge dem. Denne betydningsfulle begivenhet tør gjøre det lettere for kristne prester og predikanter å forrette gudstjenester offentlig og å gjøre besøk i hjemmene.

Det må forøvrig ikke glemmes at Nord-regionens muslimske statsminister har fire kristne ministre i sin regjering, og at forbundsrepublikkens muslimske statsminister i sine offisielle taler flere ganger har gitt uttrykk for sin dype takknemlighet mot de kristne misjoner for deres store bidrag til utviklingen av landets skole- og helsestell.

Dette lille exposé over noen av de viktigste oppgaver og problemer kirken er konfrontert med i dagens Nigeria, kan vi passende avslutte med å peke på at løsningen av disse oppgaver og problemer har som sin forutsetning en konsolidering av de kristne krefter — et stadig tilbakevendende tema i utredninger av og forhandlinger om kirkelige spørsmål i dette land. Bare en enig kirke, hevdes det med styrke og alvor, er i stand til å vinne striden om Nigerias sjel.

LIT T E R A T U R

- Aluko, S. A.: Christianity and Communism. The Challenge to our church. Ibadan 1964.
- Azikiwe, Sir Nnamdi: Essentials for Nigerian Survival. Foreign Affairs 1965 s. 447—461.
- Balewa, Sir Abubakar Tafawa: Nigeria Speaks. Taler holdt 1957—1964. Utg. av Sam Epelle. Longmans of Nigeria 1964.
- Beckmann, Johannes: Die katholische Kirche im neuen Afrika. Köln 1947.
- Buchanan, K. M., og J. C. Pugh: Land and People in Nigeria. London 1964.
- Baardseth, Magne: Afrika — virkelighet og illusjoner. Oslo 1964.

- Christian Responsibility in an Independent Nigeria. A Report prepared for the Christian Council of Nigeria. Ibadan 1962.
- Coxill, H. W., og Sir Kenneth Grubb (red.): World Christian Handbook 1962 Edition. London 1962.
- Gassmann, Günther: Kirchenunion in Nigerien. Økumenische Rundschau 1965 s. 159–164.
- Groves, C. P.: The Planting of Christianity in Africa I–IV. London 1948–1958.
- Hertlein, Sigfried: Christentum und Mission im Urteil der neoafrikanischen Prosaliteratur. Münster 1962.
- Ibiam, Sir Francis A.: Republic Day Speech (1. okt. 1963). Enugu 1963.
- Idowu, Bolaji: Towards an Indigenous Church, London/Ibadan 1965.
- Ilogu, Edmund: Nationalism and the Church in Nigeria. International Review of Missions 1962 s. 439–450.
- Ilogu, Edmund: The Contribution of the Church to National Unity in Nigeria. International Review of Missions 1964 s. 272–280.
- Ikejiani, Okechukwu (red.): Nigerian Education. London 1964.
- Neill, Stephen: A History of Christian Missions. Penguin Books 1964.
- Northcott, Cecil: Christianity in Africa. London 1963.
- Quinn-Young, C. T., og J. E. H. White: A History for Nigerian Schools. London 1961.
- Parrinder, G.: Religion in an African City. London 1953.
- Scheme of Church Union in Nigeria. Prepared by the Nigeria Church Union Committee. 3. utg. Lagos 1963.
- Segal, Ronald: Political Africa. A who's who of personalities and parties. London 1961.
- Sundkler, Bengt: The Christian Ministry in Africa. London/Uppsala 1960. For-kortet «paperback edition» 1962.
- Trimingham, J. S.: The Christian Church and Islam in West Africa. London 1955.
- Turner, H. W.: Profile through Preaching. A study of the sermon texts used in a West African Independent Church. London 1965.
- Wedel-Petersen, Jørgen (red.): Afrika — hvad sker der? Danmarks Radio 1962.
- Aasen, P. A.: Guvernør og kristen leder. Sir Francis Ibiam på nært hold. Hellige Jul 1961.
- Dessuten Africa Report (USA) og andre tidsskrifter (løpende hefter) samt A Hundred Facts about Nigeria og Republican Nigeria, begge utgitt av Federal Ministry of Information, Lagos.